

Darwin ve Türlerin Sosyal Evrimi

Doğal seçim teorisi, sadece biyolojiyi değil, sınıfları, ırkları ve ideolojileri de evrimleştirdi.

Charles Darwin, bir gün Galápagos Adaları'nda gezerken kuş gagalarıyla fazla ilgilendi. Sadece biyoloji meraklısı biri için sıradan bir gözlem gibi duran bu detay, aslında dünyanın düşünme biçimini kökten değiştirecek bir zihinsel devrimin habercisiydi. Zira Darwin'in geliştirdiği **doğal seçim teorisi**, yalnızca doğadaki hayvanların değil, insan toplumlarının, ahlak anlayışlarının ve politik sistemlerinin de nasıl şekillendiğini anlamak için yeni bir çerçeve sundu. Kısaca: "**Hayatta kalan, en güçlü olan değil, en uyum sağlayandır.**"

Ama bu teoriyle işler çığıırından çıktı. Çünkü bazıları "uyum sağlama" meselesini sınıf ayrımına, ırksal üstünlüğe ve ekonomik sömürüye kadar çekip uzattı. Darwin'in kendisi bunu yapmadı belki, ama takipçileri "Evrimsiciliği" toplum mühendisliğinin çekici bir alet çantası hâline getirmekte gecikmedi.

Doğal Seçim: Bilimin Masum Hipotezi mi?

1859'da yayımlanan *Türlerin Kökeni* (*On the Origin of Species*) eseriyle Darwin, türlerin sabit ve Tanrı tarafından ayrı ayrı yaratıldığı inancını sarsacak kadar güçlü bir fikir sundu. Bitki ve hayvan türleri, sabit değildi. Ortam koşullarına göre değişiyor, avantajlı özellikler nesiller boyunca

aktarılıyordu. Ama bilimsel teori burada durmadı, duramadı. İnsanlar bu modeli alıp her yere bulaştırdı: Ekonomi, siyaset, din, ahlak... hatta aşk hayatı!

Sosyal Darwinizm: “Zayıflar Elenmelidir” Felsefesi

Darwin'in kuzeni olan **Francis Galton**, evrimsel ilkeleri insan toplumuna uygulamaya niyetliydi. Ve bingo: **Öjeni (soya ıslahı)** kavramını ortaya attı. Ona göre toplum, güçlülerin genetik mirasını sürdürmesiyle ilerleyecek, zayıfların üremesi ise engellenmeliydi. Kulağa distopik mi geldi? Haklısınız. Bu düşünceler, hızla **Sosyal Darwinizm** adı altında yayıldı. Herkes kendi sınıfsal ya da ırksal üstünlüğünü bu “bilimsel” yaklaşımla gerekçelendirmeye başladı. En çok da şu fikir iş gördü: "Fakirsen, yeterince uyum sağlayamamışsındır. Suç sende." Toplumsal eşitsizlikler böylece doğallaştırıldı.

Emperyalizm ve Kapitalizm, Darwin'le Anlaştı mı?

19. yüzyılın emperyalist devletleri, sömürgeciliği haklı göstermek için Darwin'in kuramına sığındı: "Zayıf ırklar elenmeli, güçlü uygarlıklar yayılmalı!" dediler. Bu, **vahşi kapitalizmin** de en sevdiği partnerlerden biri oldu.

Fabrika sahipleri, işçi sınıfına karşı takındıkları acımasız tavrı “doğal düzene uygunluk” diye sundular: "Rekabette ayakta kalan ayakta kalsın. Zayıf işletmeler, zayıf insanlar elensin." Amerika'da **Andrew Carnegie** gibi sanayiciler, kendilerini “doğal olarak başarılı” addederek işçi haklarını göz ardı etti.

Darwinizm, Irkçılığın Bilimsel Maskesi mi?

Belki de bu kuramın en karanlık kullanımı, 20. yüzyıldaki **ırkçı ideolojiler** oldu. Almanya’da, özellikle **Nazi ideolojisinde**, “üstün ırk” kavramı evrimsel süreçle meşrulaştırıldı. Hitler’in propaganda makineleri, Aryan ırkını “doğal olarak üstün” ilan etti. Nazi Almanyası’nın gerçekleştirdiği öjeni programları, Darwin’in evrim kuramını çarpıtarak “bilimsel temele dayandırıldı.” Bu noktada bilim, artık bilim olmaktan çıkmış, **ideolojik bir sopa** hâline gelmişti.

Bilim ve Ahlak: Darwin Ne Düşünürdü?

Darwin’in kendisi, bu tür sosyal uygulamaları doğrudan savunmadı. Hatta günlüğünde, “insanların evrimden ahlak çıkarmaya çalışmasının” ne kadar tehlikeli olduğuna dair ifadeler buluruz. Ama bilimsel teoriler, ortaya atıldıkları andan itibaren artık sahibinin kontrolünden çıkarlar. İnsanlar onları nasıl anlıyorsa, öyle kullanırlar. Bazen dürüstçe, bazen çıkarla, bazen de körü körüne.

Karşı Teoriler: Lamarck Geri Döner mi?

Darwin’in bu toplumsal etkisine karşı çıkanlar da yok değildi. **Jean-Baptiste Lamarck** gibi bilim insanları, çevresel etkilerin ve alışkanlıkların canlıyı etkileyebileceğini savundu. Hatta modern epigenetik çalışmalar, biraz Lamarck’ı haklı çıkarır gibi oldu: çevre, kalıtımı değiştirebiliyor. Bu da şunu gösteriyor: Bilimsel kuramlar sabit değil; hem gelişiyorlar hem de yanlış ellere düşerlerse insanlık için zararlı hâle gelebiliyorlar.

- **Darwin'in doğal seçim teorisi**, türlerin sabit olmadığını ve çevresel koşullara uyum sağlayarak evrildiğini savundu.
- Bu teori, kısa sürede biyolojinin ötesine geçerek **Sosyal Darwinizm** gibi tehlikeli ideolojilere dönüştü.
- **Öjeni ve ırkçılık** gibi kavramlar, evrimsel süreçleri çarpıtarak sosyal ve ırksal eşitsizlikleri meşrulaştırmak için kullanıldı.
- **Emperyalizm ve vahşi kapitalizm**, doğal seçim teorisindeki rekabet fikrini kendi amaçlarına uygun hale getirdi.
- Darwin'in kendisi bu tür sosyal uygulamaları savunmamış olsa da, bilimsel teorilerin, ortaya atıldıkları andan itibaren artık sahibinin kontrolünden çıktığı acı bir şekilde görüldü.
- Bu bölüm, bilimin yalnızca doğayı anlamakla kalmadığını, aynı zamanda toplumun yapısını yeniden yorumlamak için tehlikeli bir metafora dönüşebileceğini gösteriyor.